

Racin og Kari(ne) Frafjord

De to døtrene til Mikal Guttormsen Øvre Espedal (1816-1888) og Rakel Gurine Persdr. Løland (1827-1912) ble begge gift til Frafjord – dalen. Rakel Gurine (1868-1957) og Tobia (1871-1941) hadde seks eldre brødre, bl.a. Pe(de)r Mikalsen (1854-1919) som var gift med Karine Olsdr. Fossmork-myrane (1862-1947).

Rakel Gurine ble i 1892 gift med Gabriel Tormodsen Frafjord (1866-1949), og Tobia giftet seg fire år senere, i 1896, med Peder Samuelson Håland (1866-1928). Rakel Gurine nede i Frafjord fikk 8 etterkommere og Tobia på Håland hele 12, slik at det i årenes løp ble tett søskenbarn-forbindelse mellom brukene på Håland og i Frafjord.

Gabriel Racin, som han ble døpt, var den sjette i rekken av Rakel Gurines og Gabriels barneflokk. Han ble født 23. juli 1903 og døpt i Forsand kirke nøyaktig en måned senere. Fadderne var Tormod T. Løland og kone, Peder M. Fossmork, Tobias B. Frafjord, Tobia M. Håland og Karina O. Fossmork.

Tormod T. Løland (1857-1942) var Gabriels bror som hadde flyttet til Løland. Hans kone var Karen Abigael Byrkjeland (1866-1915). Peder M. og Karen O. Fossmork var ovennevnte bror og svigerinne til Rakel Gurine og Tobia. Peder og Karens førstefødte, Rakel Gurine Fossmork (1883-1954), skulle bli Racins svigermor og søskenbarn ! Tobias B. Frafjord (1884-1905) var sønn til Børre Asbjørnsen Frafjord (1851-1937) og Inger Toresdr. Håland (1852-1886). Han var Racins tremenning og 19 år ved dåpshøytideligheten. Det var Tobias som ble utsatt for den tragiske ulykken ved bukkeleting to år senere, da han falt utfor en avsats i fjellet på nordsiden av sjøen og slo seg i hjel.

Racin mintes spesielt en hendelse fra ungdommen. Han og faren hadde en vinter med streng kulde og islagt fjord skøytet utover helt til Helle. Etter at Racin var blitt utskrevet fra "Frafjorddals skule" den 1. mai 1917, tok han på høstparten til med konfirmasjonsforberedelser, og 14 år gammel, 30. september 1917, stod Racin til konfirmasjon i Dirdal kirken, for øvrig sammen med to andre familiemedlemmer, søskenbarnet Rakel Gurine (1902-1977) på Håland og tremenningen Lisebet Børesdr. (1902-1983) som skulle bli gift med Racins bror, Gustav, (1898-1978).

Så forløp noen år med hjelp til gårdsarbeidet, utsetting av snarer i skog og på fjellet, og om høsten fanget han med sekk auren som gikk oppover den smale Nesbekken for å gyte. Da han var 16 år, vinteren 1919-1920, dro han til Klepp for å følge undervisningen på "Jærens folkehøgskule". En fullskrevet minnebok fra den tiden forteller om et rikt kameratskap. Ett av disse minneordene uttrykker noe av det Racin skulle stå for i livet sitt: "Lat alt ædelt faa gro i din hug. Lat det syna seg i di ferd."

Kari, Racins senere kone, etterlot seg også en minnebok. Hun gikk på "Indremisjonens ungdomsskule paa Jæren", i dag Solborg, ett år senere, vinteren 1920-1921. Det var særlig et minne av Aslaug fra Sauda hun langt opp i årene likte å trekke fram: "Tap ikkje den friske låten din."

Kari(ne) var oldebarn til "Bjødna-Tore"; datter av Samuel Torsen Håland (1880-1962) og ovennevnte Rakel Gurine Fossmork. Hun ble født på Kristianslyst på gården til tanten Anna (1868-1956) og onkelen Børre Oanes (1868-1936), 1. august 1902, og døpt i Hetlandskirken 24. august. Fadderne var morens foreldre, Peder Mikalsen og hustru Karine (som ovenfor for Racin !) og en av Peders brødre, Reinert Mikalsen (1859-1932) og hans hustru, Sikke Einarsdr. (1875-1947) fra Håland.

Kari, som hun senere alltid ble kalt, tilbrakte sine første leveår i Stavanger/ Hetland og på Håland før familien flyttet til Eiane i Lysefjorden. Kari gikk ut fra "Eidene" folkeskole den 3. mai 1916. I 1918, da hun var 16 år gammel, begynte hun i huspost hos overlærer ved Kongsgård skole, Eimund Berg, som holdt til med familien sin på nedsiden av Lagårdsveien i Stavanger, Sverresgt. 12. Her oppholdt hun seg til hun 18 år gammel begynte på Solborg.

Etterpå, i 1921, kom hun til Fraffjord i noen år. Farbroren til Kari, Kristian Toresen Håland (1877-1954), var blitt enkemann for 2. gang ved årsskiftet 1918/19, og satt igjen med 6 mindreårige barn i alderen halvannen måned til 7 år. Kari kom da inn i huset til Kristian for å hjelpe til med å passe og stelle for barna, og det var nok på denne tiden, bl.a. på Ungdomshuset i dalen, at hun møtte sin fremtidige ektemann, Racin, som 19 år gammel startet sitt yrkesliv på fjordabåtene. Fra januar 1923 til mai 1924 var han ansatt som matros om bord i M/s "Høgsfjord". I begynnelsen av 1920-årene hadde han også i noen perioder vært mannskap på snurpebåten "Feistein" på sildefiske. Like etterpå begynte han i Det Stavangerske Dampskipsselskap som skulle bli hans arbeidssted like til hans død.

Etter å ha tjenestegjort som matros i tre år på flere skip i selskapet, ble han rormann om bord i D/s "Haukelid" sommeren 1928. Året før, 31. juli 1927, hadde han giftet seg med Kari i Forsand kirke. Broren Mikal (1896-1980), som da var kontorist i byen, stod som forlover for ham, og søskenbarnet Margit Håland (1908-1999) på Øvre Stokka for henne. Kari hadde da i noen år vært i tjeneste hos frøknene Dahle i Møllegt.34, søstre til den kjente generalsekretæren i Misjonsselskapet, Lars Dahle. De nærmeste årene framover bodde de i huset til Anna og Børre Oanes på Løkkeveien 44, deretter en kort tid i Oskarsgt. 42 og 75, til de i 1936 fikk sitt eget hus i Brønngt.74 som skulle bli i familiens eie helt til sommeren 2008.

Etter videreutdanning ved Stavanger sjømannsskole tjenestegjorde Racin som styrmann på båtene "Fjorbuen", "Haukelid", "Kvitsøy", "Ekspress" og "Sandeid". Han ble så kaptein på "Askøy I" i 1946, deretter på "Haukelid" i 1949, før han 4. oktober 1949 ble skipsfører på "Sandeid", som skulle bli hans siste skip og arbeidsplass.

Onsdag 5. desember 1951 kom båten fra Skjold. Den hadde vært innom Espevik, Hervik, Slåttevik og Austre Bokn og var ved innløpet til Mastrafjorden (mellom Rennesøy og Utstein Kloster/Mosterøy) da tragedien skjedde. Det blåste full storm, med orkan i kastene. Plutselig slo en brottsjø dekkslast over bord, det kom flere svære sjøer innover, og skipet la seg mer og mer over på siden. Mens skipsfløyten ulte, gikk "Sandeid" ned. Da var klokken omtrent 13.30. De fleste av i alt 15 mennesker hadde krøpet ut på styrbord skipsside før de hoppet i sjøen. Av et mannskap på ni mistet syv livet, deriblant Racin. Han ble etter en tid tatt opp av den frådende sjøen av redningsmannskapet, men livet sto ikke til å redde.

Sammen med fire andre av mannskapet ble Racin gravlagt fra Stavanger Domkirke, tirsdag 11. desember. I en overfylt Domkirke ble det en gripende minnehøytidelighet, og i byen vaiet flaggene på halv stang. Mens Domens klokke slo sine tunge slag, ble kistene båret ut. Racins bære, sammen med tre av de andre, ble ført til Eiganes gravlund. Tusener av mennesker langs ruten fulgte de omkomne på deres siste ferd.

Avisenes nekrologer skildret Racin som "en dyktig sjømann og en gild kar på alle måter". I sitt 48 årige liv bevarte han alltid sterk kontakt med foreldrene og brødrene i hjembygden. Han fikk satt opp hytte på Torgerhaugen ved hjemmegården i slutten av 1930-årene, og her tilbrakte han med familien alle ferier og fridager så lenge han levde. Racin var glad i jakt og fiske. Sammen med Karis farbror, Samuel d.y. (1888-1954), dro han på alkejakt i Samuels motorbåt ute i havgapet, og om høsten var han gjerne med Gustavs svigersønn, Hans Østebø (1925-1981), på rypejakt innover Rausfjellet.

Kari skulle bli enke i 44 år. Hun var en typisk hjemmets kvinne som likte å få besøk av slektninger og venner. Kari var helt fra starten av med i en forening kalt "Kusineforeningen" som arbeidet for NMS. Foreningen ble etablert av misjonær Signe Espedal (1911-1964) under et Norges-opphold. De samlet inn skolepenger til ei jente på Madagaskar og møttes en gang i måneden. Kari var videre med i en forening for "Finnemisjonen", og hun var en flittig kirkegjenger, både i Kampen kirke og Domkirken. Hun likte også svært godt å lese, helst biografier og kristen litteratur.

Kari hadde nok arvet sterke gener etter sin oldefar, "Bjødna-Tore". Hun bodde hjemme i Brønngaten til hun var 89 år. En høstkveld gled hun på kjøkkengolvet, falt og brakk

lårhalsen. Sine siste fire leveår tilbrakte hun på Stokka sykehjem. Mens hun var der, klarte hun seg gjennom to nye operasjoner. Hun måtte få utlagt tarm, og etter at det ble konstatert koldbrann i den ene foten, ble den amputert til kneet. Kari levde ennå i 1 ½ år til. Den 30. september, etter å ha fått lungebetennelse, sovnet hun inn, 93 år gammel. Kari ble stedt til hvile i Racins gravsted på Eiganes kirkegård, 5. oktober 1995.